

יום טוב פרק שני ביצה

ב.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ג מהל' חגיגה
הלל' ד:
ב מיי פ"ח מהל'
מדות הלכה ד:
ג מיי פ"ח מהל'
זכה הלכה כ סג
לאון פג טו"ש ח"מ ס"י
רג ספי"י יב רב אלפס
כ"ב פ"ט דף גג ע"ג:
ג ד ה מיי פ"ג מהל'
מעשה הקרבנות ה"ו
סג עש"י קפג:
נ ד ו מיי פ"ג מהל' יב:

רבינו חננאל

הזכיר מעשה שרומה לו, והוא דאמר רב הו' בריתא י"א בעי שקיל ואי בעי לא שקיל. ודייקין מינה טעמא דהו' ליה ולגיטיב, אבל אי פריש ואמר לגיטיב והבו ליה, אי נסיב ברתיה ויבין, ואי לא נסיב לא שקיל. תני תנא קמיה דר' יצחק, מאי דתנא ויקרב את העולה ויעשה כמשפט, כמשפט עולת נדבה, מה עולת נדבה כתיב בה א' עולה קרבנו מן הבקר וגו', וכתיב בה וספק ידו על ראש העולה וגו', כך עולת חובה טעונה סמיכה. אמר ליה זו לבי' היא דאצ"ג דתנא סמיכה בשלמי נדבה, שואמר ואם זבח שלמים קרבנו וגו', וספק ידו על ראש קרבנו, כיון דבשלמי חובה לא כתיב סמיכה לא ילפי הני מנאי, ולפיכך שנו ביש במשנתו מביאין שלמים ואין סומכין, דאי ביה כיון דגמרי שלמי חגיגה וסומכין להו' לא היה צריך לתובע כמשפט הלאמד הימנו סמיכה בעולת חובה, אלא אפילו בלא פסוק יליף עולה מעולה, כמה דילפי שלמי חובה משלמי נדבה. ורחיקין ומאמר דב"ה זה ששינוי סמיכה בשלמי חובה משלמי נדבה למדו אותה, דלמא חובה מחובה לשלמי חובה מעולת חובה ויעולת חובה גופה ביניא קרא מפורש שיש בה סמיכה, ולפיכך אתא כמשפט לומר מעולת חובה טעונה סמיכה. ואמרין (א) למה דחית שלא למדו סמיכה לשלמי חובה משלמי נדבה, דאיכא למיפך מה לשלמי נדבה שכן מצויין בכל השנה כולה ולפיכך טעונן, אבל שלמי חובה שאינן אלא בימים טובים בלבד לא, עולת חובה נמי איכא למיפך מה לעולה שכן כליה, תאמר בשלמי חובה שאין עולה מחול למזבח אלא דם וחלב בלבד. ופיקינן אלא [אתיא] מבינייא, כלומר אתיא משתיין מעולת חובה ושלמי נדבה. ושלמי חובה לבי'ש לא בעי סמיכה, והתניא אי' יוסי לא נחלקו ביש וביה על שלמי חובה שטעונן כו'. ת"ד מעשה בחלל שחביא עולה לעורה לטמון כו'.

נזיר ואינו מג'ח. ודוקא דקאמר הכי אזל אס אמר אפכא על מנת שאכא משום חגיגה הרי עלי מודה לא וכן נזיר וכן משמע בסמוך דקאמר דטעמא דלמור הו' ליה ולגיטיב כו' וכן פי' זקונט' שפירש טעמא משום דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגבוה כמסירתו להדיוט וכי אמר ע"מ לאו מילתא היא:

ויקרב את העולה ויביא
רש"י דקאי אעולה של אהרן שנאמר צ' שמיני ולא נהירא דהא קאי אעולת צבור א דהכתיב שעיר העם ומד אח"כ כתיב ויקרב את העולה ועולה של אהרן מפורשת צפסוק אחר צפרשה לך נראה דאין הכי נמי דקאי אעולה של צבור ל' עולת חובה שטעונה סמיכה. ומינה דלמור התם דאין טעונין סמיכה בקרבנות צבור אלא בשמי קרבנות וזו אינה מן המניין אלא (פר) של ע"ז ופר של העלם דבר ולפי' רש"י דפירש דהכא מיירי בקרבן של אהרן שהא קרבן יחיד נחא וי"ל דהא דקאמר דאין לריינן סמיכה אלא צ' קרבנות היינו דוקא בקרבנות שהן לדורות אזל הכא מיירי בקרבן המלוואים שהיה לפי שעה ומי"מ קשה דהיינו ילפינן דורות משענה דקא למד על עולת חובה שטעונה סמיכה ועוד הכי ילפינן יחיד מצבור דהא פי' דקרא דועשה כמשפט מיירי בקרבן צבור ולפי' רש"י נחא ועוד י"ל שנייא השה לשניהם הואיל וגלה לנו קרא דויקרב את העולה וגו' דילפינן שעה מדורות וקרבן צבור מקרבן יחיד דכתיב אדם כי יקריב לדורות וה"ה דלילפי דורות משעה ויחיד מצבור; ועוד אמר הר"מ דיש לישב פי' רש"י ולעולם פשטיה דקרא דויקרב העולה מיירי בקרבן צבור ואי קשיא הא אינה טעונה סמיכה כדקאמר צ' סמיכות צבור י"ל דאין ה"ג אלא אס אינו ענין לקרבנות צבור דהא ק"ל דאין טעונין סמיכה אלא בשמי קרבנות צבור וזו אינה מן המניין תהוה ענין לקרבנות אהרן שהא קרבן יחיד: **דל"א גמרי** שרמי חובה בו'. השמא אית ליה לרבי יצחק צר אכא דטעמא דצ"ש דלמרי אין סומכין היינו משום דאין טעונין סמיכה ולא כרבי יוסי דקאמר בסמוך דפליגי בתקף כו' ורש"י פי' צמתני' טעמא משום שצות שמשמש צבעלי חיים ויפה פי' א' דצפ' אין דורשין (חגיגה דף טו): משמע דצהכי פליגי לרבי יוחנן:

דל"מא מעולת חובה גמרי. ואס תאמר והא הו' דבר הצא מן ההיקש דעולת חובה לא ידעינן אלא מנדבה דכמשפט דבר הלמד דהיקש אינו חוזר ומלמד צננין אצ וי"ל דבעיא היא צוצחיס (דף ג) אס חוזר ומלמד צננין אצ ואס לאו והכא קאמר אס תמני' לומר חוזרין ומלמדין צננין אצ דבר הלמד דהיקש מעולת חובה גמרי לה דחובה מחובה וליפי' והביא ואס תאמר והא הו' דבר הצא מן ההיקש דעולת חובה לא ידעינן אלא מנדבה דכמשפט דבר הלמד דהיקש אינו חוזר ומלמד צננין אצ וי"ל דבעיא היא צוצחיס (דף ג) אס חוזר ומלמד צננין אצ ואס לאו והכא קאמר אס תמני' לומר חוזרין ומלמדין צננין אצ דבר הלמד דהיקש מעולת חובה גמרי לה דחובה מחובה וליפי' והביא

ואגלה ממועות מעשר שני קרבנות שגזר עליו הכתוב זיוס בגלחמו אקנה ממועות מעשר שני: נדור. על התודה ואינו יוצא זה ידי חגיגה: נזיר ואינו מגלה. ממועות מעשר אלא מן החולין דכיון דלמור הרי עלי נתחייב דלמירה לגבוה כמסירה להדיוט וכי הדך אמר על מנת לאו מילתא היא: **הוא גברא.** מנה ממועות מיתה היה: **להא שמעמא.** דלמור הרי עלי תודה ולא אלא זה ידי חגיגה: **משמיה דנפשיה.** ולא אמר לה בלשון צעיר אלא מאלו אמרה האומר הרי עלי תודה ולא זה ידי חגיגה הריני נזיר ואגלה ממועות מעשר שני נזיר ואינו נזיר ואינו מגלה: **אסון הכי מסנינו.** לה. מאלו ולא משמיה דר' יוחנן: **אין דבעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן סנינו.** לה. דלמד ליה ר' יוחנן הכי: **ויקרב אס העולה.** עולת יום שמיני של מלוואים שהטיל הכתוב על אהרן חובה ליום קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים (ויקרא ט): **ועשה כמשפט.** מה משפט האומר בעולת חובה על כרחיך כמשפט המפורש בעולת נדבה צווקרא קאמר שכל משפטי עולה ושלמים שס נאמר וצבל נדבה דבר הכתוב דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע לכשירצה יקריב וכתיב התם וסמן ידו וחתא האי כמשפט דכתיב בעולת חובה ללמד עליה שמתעב סמיכה (א) כשאר משפטי נדבה: אמר ליה. ר' יצחק לתנא: **דאמר לך מני.** הא דליצטרין קרא להכי ולא גמר לה צננין אצ דמה מנינו צנדה שהיא עולה וטעונה סמיכה אף חובה שהיא עולה כמותה טעונן סמיכה: **צ"ש היא.** דלמור צמתניתין מציאין שלמים על י"ט שן חובה ואין סומכין עליהן וטעמא מאי משום דסמיכה צווקרא כתיב בשלמי נדבה ואס זבח שלמים קרבנו וסמן ידו וגו' (א) וקא צברי לא גמרינן חובה מנדבה דפריקין מה לנדבה שכן מנזיה בכל שעה שירצה יתנדב ויביא תאמר צחובה שאינה אלא לכשתחייב הלכן * לא דחיא סמיכה דידהו נמי יום טוב הלכן עולת חובה נמי אי לא דפרט צה קרא כמשפט לא הוה צעיר סמיכה דחובה מנדבה לא גמרינן: **ומתאי דזיס הלל כו'.** דלמא לעולם חובה חובה מנדבה לא גמרינן אלא צית הלל חובה מחובה גמרי שלמי חובה מעולת חובה הלכן עולת חובה צעיר האי קרא דכמשפט להיות מפורש צה ואי לא לא הוה ידעינן סמיכה לא

ועולה ולא בשלמים דחובה והך מתניתא דברי הכל היא: **אסיא מצינייא.** לעולם תמני' דמני תנא דברי הכל היא ורש"י לצי' צעיר קרא ומאחר דק"ל סמיכה בעולת חובה מהאי קרא אמו להו שלמי חובה מתרבייהו משלמי נדבה ומעולת חובה צמה מנינו בשלמי נדבה שטעונין סמיכה אף שלמי חובה שהן שלמים כמותן יטענו סמיכה וכי פרכת מה בשלמי נדבה שהן מנזיין עולת חובה כוכיט שאינה מנזיה וטעונה סמיכה אף אני אביא שלמי חובה שאע"פ שאינן מנזיין יטענו סמיכה וכי פרכת מה לעולת חובה שכן כליל תאמר בשלמי חובה שאינן כליל שלמי נדבה יוכיחו וסמן ידו וחתא האי כמשפט דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע לכשירצה יקריב וכתיב התם וסמן ידו וחתא האי כמשפט דכתיב בעולת חובה ללמד עליה שמתעב סמיכה (א) כשאר משפטי נדבה: אמר ליה. ר' יצחק לתנא: **דאמר לך מני.** הא דליצטרין קרא להכי ולא גמר לה צננין אצ דמה מנינו צנדה שהיא עולה וטעונה סמיכה אף חובה שהיא עולה כמותה טעונן סמיכה: **צ"ש היא.** דלמור צמתניתין מציאין שלמים על י"ט שן חובה ואין סומכין עליהן וטעמא מאי משום דסמיכה צווקרא כתיב בשלמי נדבה ואס זבח שלמים קרבנו וסמן ידו וגו' (א) וקא צברי לא גמרינן חובה מנדבה דפריקין מה לנדבה שכן מנזיה בכל שעה שירצה יתנדב ויביא תאמר צחובה שאינה אלא לכשתחייב הלכן * לא דחיא סמיכה דידהו נמי יום טוב הלכן עולת חובה נמי אי לא דפרט צה קרא כמשפט לא הוה צעיר סמיכה דחובה מנדבה לא גמרינן: **ומתאי דזיס הלל כו'.** דלמא לעולם חובה חובה מנדבה לא גמרינן אלא צית הלל חובה מחובה גמרי שלמי חובה מעולת חובה הלכן עולת חובה צעיר האי קרא דכמשפט להיות מפורש צה ואי לא לא הוה ידעינן סמיכה לא

ועולה ולא בשלמים דחובה והך מתניתא דברי הכל היא: **אסיא מצינייא.** לעולם תמני' דמני תנא דברי הכל היא ורש"י לצי' צעיר קרא ומאחר דק"ל סמיכה בעולת חובה מהאי קרא אמו להו שלמי חובה מתרבייהו משלמי נדבה ומעולת חובה צמה מנינו בשלמי נדבה שטעונין סמיכה אף שלמי חובה שהן שלמים כמותן יטענו סמיכה וכי פרכת מה בשלמי נדבה שהן מנזיין עולת חובה כוכיט שאינה מנזיה וטעונה סמיכה אף אני אביא שלמי חובה שאע"פ שאינן מנזיין יטענו סמיכה וכי פרכת מה לעולת חובה שכן כליל תאמר בשלמי חובה שאינן כליל שלמי נדבה יוכיחו וסמן ידו וחתא האי כמשפט דכתיב אדם כי יקריב מכם משמע לכשירצה יקריב וכתיב התם וסמן ידו וחתא האי כמשפט דכתיב בעולת חובה ללמד עליה שמתעב סמיכה (א) כשאר משפטי נדבה: אמר ליה. ר' יצחק לתנא: **דאמר לך מני.** הא דליצטרין קרא להכי ולא גמר לה צננין אצ דמה מנינו צנדה שהיא עולה וטעונה סמיכה אף חובה שהיא עולה כמותה טעונן סמיכה: **צ"ש היא.** דלמור צמתניתין מציאין שלמים על י"ט שן חובה ואין סומכין עליהן וטעמא מאי משום דסמיכה צווקרא כתיב בשלמי נדבה ואס זבח שלמים קרבנו וסמן ידו וגו' (א) וקא צברי לא גמרינן חובה מנדבה דפריקין מה לנדבה שכן מנזיה בכל שעה שירצה יתנדב ויביא תאמר צחובה שאינה אלא לכשתחייב הלכן * לא דחיא סמיכה דידהו נמי יום טוב הלכן עולת חובה נמי אי לא דפרט צה קרא כמשפט לא הוה צעיר סמיכה דחובה מנדבה לא גמרינן: **ומתאי דזיס הלל כו'.** דלמא לעולם חובה חובה מנדבה לא גמרינן אלא צית הלל חובה מחובה גמרי שלמי חובה מעולת חובה הלכן עולת חובה צעיר האי קרא דכמשפט להיות מפורש צה ואי לא לא הוה ידעינן סמיכה לא

(א) [מנחות ט: 15:] (ב) [עין מוספות זכיס ג ד"ה אס:] (ג) רש"י ל"מ, ד, (ד) [ברכות מב. זכיס לג. מנחות ג, ג.] (ה) [מוספות לחגיגה פ"ג:] (ו) [קדושין מט: 1:] (ז) [ויקרא א, א.] (ח) ס"א ושאה (ט) [ויקרא ג, 1:] (י) [ויקרא א, ט.] (י"ג) [שעיר,]

תורה אור השלם

1. ויקרב את העולה ויעשה כמשפט: ויקרא ט טז

גליון הש"ס

נב' אבר רב פ"א ארבע מאה שקיל. עי' נדרים מה ע"א ברין ד"ה לא שט: רש"י ד"ה ב"ש בו' לא רחינן סמיכה דידהו. וק"ל לפי מה דקיימין עתה דב"ש י"ל סמיכה כלל בשלמי חובה גם חול אסור דהו ענדא בקדשים דהא גם יזבע לא מוקף משתמש צנני' רק האי סמיכה בכל כמו כמ"ש רש"י צמתניתין וי"ע:

הגהות מהר"ב

נישבורג

(א) תוס' ד"ה ללא נמרי וכו' דכ"פ אין דורשין משמע דכתיב פליגי לריי. נ"ב עי' פסחים פ"ט ע"א תוס' ד"ה ואלו וכו':

מוסף רש"י

ועשה כמשפט. בעולת חובה כתיב זיחיה ציוס השמיני, והיא עולה חובה היתה דכתיב קח לך עגל בן צקר לחטאת ואיל לעולה ממינים, וכתיב סמיכה מעולת חובה (מנחות צג: בתנ"ח). למדו על עולת חובה שטעונה סמיכה. כגון האי דמלוואים, ועולת ראייה כמו עולת חובה היא (שם).

מוסף תוספות

א. דלעיל מינה (ויקרא ט, טו) כתיב ויקרב את קרבן העם. מ"ס. ב. דהיינו עולת המלוואים שהיא צבור ושעה, ולפיכך לה מעולת נדבה, דפרשת ויקרא שהיא קרבן יחיד ולדורות. מ"ס. ג. משמיני מלוואים שהיא קרבן צבור ולפי שעה.